

آیین‌نامه نظام نوین ترویج کشاورزی و منابع طبیعی (پیش‌نویس برای اجرای پایلوت)

(پیوست شماره ۱)

مقدمه

بنا به پیشنهاد سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی و معاونت توسعه مدیریت منابع انسانی و به منظور افزایش ضریب پوشش فعالیت‌های ترویجی و توسعه دانش فنی و یافته‌های تحقیقاتی در واحدهای تولیدی بخش کشاورزی، آیین‌نامه نظام نوین ترویج کشاورزی و منابع طبیعی کشور مصوب مورخ ۱۳۹۴/۳/۴ شورای سیاستگذاری ترویج برای اجرا ابلاغ می‌شود.

ماده ۱: نظام نوین ترویج کشاورزی، مجموعه‌ای از سازوکارهای سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، اجرایی و نظارتی است که با هدف ارتقا و توسعه دانش و روزآمد نمودن مهارت‌های شغلی و ارتقای بهره‌وری در تولید و خدمات بخش کشاورزی، طراحی و مدیریت می‌شود، با این رویکرد امور حاکمیتی شامل؛ سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت با وزارت جهاد کشاورزی و سازمان‌های وابسته و تابعه و فعالیت‌های قابل واگذاری توسط بخش‌های غیردولتی انجام خواهد شد.

ماده ۲- نظام نوین ترویج کشاورزی و منابع طبیعی مبتنی بر اصول زیر است:

الف - جامعیت و انسجام در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت و تکرار در اجرا با بهره‌گیری از رویکرد ترویج تکثرگرا در راستای مساله‌یابی، پاسخگویی و تأمین نیازهای فنی و تخصصی بهره‌برداران و تولیدکنندگان.

ب - استقرار مدیریت دانش در بخش کشاورزی و منابع طبیعی به منظور دسترسی دینفعان به دانش فنی و یافته‌های تحقیقاتی.

ج - مشارکت، تعامل، بکارگیری ظرفیت‌ها و امکانات زیربخش‌های اجرایی در تمامی مراحل (از تعیین نیاز حوزه‌های شغلی بخش کشاورزی تا طراحی و اجرای فعالیت‌های ترویجی).

د - واگذاری فعالیت‌های ترویجی هر پهنه به بخش غیردولتی و سپردن مسئولیت پهنه‌های تولیدی به کارشناسان مستقر در حوزه دهستان.

ماده ۳- ذی‌نفعان نظام نوین ترویج شامل کلیه واحدهای تولیدی پهنه تحت پوشش کارشناسان مستقر در حوزه دهستان (به جز واحدهای تولیدی، صنعتی کشاورزی دارای نیروی متخصص) و کارشناسان بخش دولتی و غیردولتی فعال در عرصه‌های تولیدی می‌باشند.

^۱ - در ترویج تکثرگرا، به منظور افزایش پوشش خدمات ترویجی و ارائه خدمات متنوع، خدمات ترویجی توسط بخش‌های مختلفی از جمله شرکت‌های مشاوره‌ای تجاری و کشاورزی؛ نمایندگان بخش خصوصی، سازمان‌های کشاورزان و تعاونی‌ها، سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی، بخش دولتی، تولیدکنندگان ادوات و نهاده‌ها با هم کار می‌کنند.

تبصره ۱- واحدهای تولیدی، صنعتی دارای نیروی متخصص در صورت تمایل و به درخواست خودشان می‌توانند مشمول این دستورالعمل گردند، همچنین واحدهای تولیدی، صنعتی و پیشرو در صورت تمایل می‌توانند به عنوان عناصر شبکه ترویج در انتقال و انتشار دانش فنی به ترویج کمک کنند.

ماده ۴ - مأموریت و اهداف نظام نوین ترویج کشاورزی و منابع طبیعی عبارت است از: بهره‌گیری از ظرفیت ساختاری مراکز جهاد کشاورزی، بکارگیری ظرفیت‌های بخش غیردولتی در انجام امور اجرایی و عملیاتی ترویج، استقرار نظام مدیریت دانش، پهنه‌بندی عرصه‌های تولیدی برای استقرار کارشناسان به منظور توانمندسازی منابع انسانی بخش کشاورزی و افزایش کارایی و اثربخشی آنان در عرصه‌های تولیدی، با رویکرد مساله‌یابی و مبادله دانش و اطلاعات بین مراکز تولید کننده دانش و بهره‌برداران و دیگر ذینفعان بخش کشاورز بر اساس نیازهای عرصه و با بهره‌گیری از رویکرد ترویج کثرگرا.

ماده ۵- به منظور هماهنگی در انجام فعالیت‌های ترویجی، شورای عالی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی ترویج با ترکیب اعضای اصلی زیر تشکیل می‌شود:

- ✓ ۱- وزیر جهاد کشاورزی (رئیس شورا)
- ✓ ۲- معاون وزیر و رئیس سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی (دبیر شورا)
- ✓ ۳- معاون برنامه‌ریزی و امور اقتصادی
- ✓ ۴- معاون امور زراعت
- ✓ ۵- معاون امور باغبانی
- ✓ ۶- قائم‌مقام (معاون) وزیر در امور بازرگانی و صنایع کشاورزی
- ✓ ۷- معاون امور تولیدات دامی
- ✓ ۸- معاون آب و خاک
- ✓ ۹- رئیس سازمان مرکزی تعاون روستایی
- ✓ ۱۰- معاون ترویج و آموزش سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
- ✓ ۱۱، ۱۲- دو نفر متخصص ترویج به پیشنهاد معاون وزیر و رئیس سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی و تأیید وزیر
- ✓ ۱۳- معاون توسعه مدیریت و منابع انسانی

تبصره ۲- از روسای سازمان‌ها و مراکز زیر نیز حسب موضوع مرتبط با بخش برای شرکت در جلسه دعوت به عمل می‌آید: سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری، سازمان شیلات، سازمان دامپزشکی، سازمان حفظ نباتات، سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی، سازمان نظام دامپزشکی، سازمان امور اراضی، موسسه پژوهش‌ها، انجمن علمی ترویج و آموزش کشاورزی ایران، نماینده سازمان‌ها و تشکلهای غیردولتی مرتبط

ماده ۶: وظایف شورا

- ✓ تعیین سیاست‌ها و اولویت‌های ملی در حوزه ترویج کشاورزی
- ✓ تصمیم‌گیری در خصوص نحوه تأمین منابع مالی به مراجع، نهادها و طرح‌ها و پروژه‌ها.
- ✓ اعمال نظارت بر حسن اجرای نظام نوین ترویج و مصرف صحیح منابع متناسب با جهت‌گیری‌ها، سیاست‌ها و اولویت‌های تعیین شده.
- ✓ اتخاذ تدابیر لازم به منظور هماهنگی بین مجموعه نهادها و مراجع فعال در زمینه ترویج کشاورزی اعم از بخش‌های دولتی و غیر دولتی

- ✓ کمک به مجموعه اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در زمینه ترویج کشاورزی در طول زنجیره ارزش تولیدات کشاورزی در راستای ایجاد و تحکیم ارتباط آنها با هم و فراهم نمودن زمینه هم افزایی و همکاری هر چه بیشتر.
- ✓ زمینه سازی توسعه و ارتقاء سطح خدمات مورد نیاز نظام ترویج از طریق توانمندسازی و بکارگیری بخش غیردولتی توانمند و کارآمد
- ✓ ارزیابی آثار سیاست ها و برنامه های اجراء شده و سنجش اثربخشی فعالیت ها در نظام ترویج کشاورزی در سراسر کشور و در همه بخشهای مرتبط.

ماده ۷- دبیرخانه شورا در محل سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی مستقر بوده و آن سازمان مسئول پیگیری مصوبات شورا خواهد بود.

ماده ۸ - سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی موظف است نسبت به نظارت، هدایت و راهبری در اجرای این آئین نامه و دستورالعمل های پیوست آن شامل؛ نظام مدیریت دانش، پهنه بندی عرصه های تولیدی و تدوین دستورالعمل پشتیبانی و ساماندهی مراکز جهاد کشاورزی دهستان با همکاری معاونت های ستادی اقدام نماید.

ماده ۹- سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی به عنوان متولی اصلی ترویج کشاورزی مکلف است نسبت به تدوین برنامه های ترویجی، تعیین شیوه ها و استانداردهای ترویجی و سنجش اثربخشی و ارزیابی فعالیت ها اقدام نماید.

ماده ۱۰- سازمان موظف است بر اساس سیاست ها، برنامه ها، الگوها و روش های ویژه و تخصصی ترویجی، با همکاری معاونت های تخصصی و سازمان های وابسته به وزارت جهاد کشاورزی نسبت به تدوین «پیوست های ترویجی» برای کلیه طرح ها و برنامه های آنان اقدام نماید و بر این اساس کلیه معاونت های تخصصی و سازمان های وابسته مکلفند ضمن ملحوظ نمودن پیوست مذکور برای تمامی طرح ها و پروژه های خود نسبت به تأمین اعتبار آن اقدام کنند.

تبصره ۳: مسئولیت نظارت بر اجرای پیوست ترویجی در سطح ملی به عهده سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی با هماهنگی زیربخش مربوطه و در سطح استانی به عهده مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی با همکاری بخش های اجرایی مرتبط و هماهنگی ریاست سازمان استان خواهد بود.

ماده ۱۱- روسای سازمان های جهاد کشاورزی استان ها موظفند قبل از اجرا برنامه های عملیاتی سالانه خود در حوزه ترویج را در قالب چارچوب های اعلام شده از طرف سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج، ارسال و پس از تایید توسط سازمان، با هماهنگی سازمان برنامه ها را عملیاتی و بصورت فصلی گزارش کار را به سازمان ارسال نمایند و اعتبارات ترویج را فقط در قالب برنامه های مصوب مذکور هزینه نمایند.

ماده ۱۲- روسای سازمان های جهاد کشاورزی استان ها موظفند پروژه های ترویجی که بین واحدهای مختلف سازمان انسجام ایجاد می کنند (سایت الگویی، کانون یادگیری، مدرسه در مزرعه و مدیریت مشارکتی جامع محصول) را با هماهنگی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج در اولویت کاری خود قرار داده و نیروها و اعتبارات سازمان را در این مسیر هدایت نمایند.

ماده ۱۳- انتصاب مدیران هماهنگی ترویج استان ها با هماهنگی رئیس سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی انجام پذیرد.

ماده ۱۴- کارشناسان بخش های تخصصی (بهبود تولیدات گیاهی، بهبود تولیدات دامی، فنی و زیربنایی، امور اراضی و ...) در سطح شهرستان به عنوان کارشناس تخصصی موضوعی (Subject Matter Specialists) محسوب شده و به عنوان اعضای شبکه ترویج و مدیریت دانش و اطلاعات کشاورزی، مکلف به انجام وظایف محوله می باشند.

ماده ۱۵ - روسای سازمان‌های جهاد کشاورزی استان‌ها مکلفند بر اساس دستورالعمل‌های پیوست، مراکز جهاد کشاورزی دهستان‌ها را بر اساس پهنه‌های تولیدی به عنوان حلقه ارتباط با بهره‌برداران بخش کشاورزی ساماندهی و مهندسی نمایند. در این خصوص کارشناس مسئول پهنه در اجرای مأموریت‌های خود در پهنه تولیدی موظف است از کلیه ظرفیت‌ها و توان‌های تولیدی، تعاونی‌ها، شرکت‌های خدمات فنی و مشاوره‌ای، کلینیک‌های گیاهپزشکی، تسهیلگران و مددکاران ترویجی و ... در قالب رویکرد ترویج تکرگرا بهره‌گیری نموده و این ظرفیت‌ها را مدیریت نماید.

تبصره ۴: معاونت مدیریت توسعه و منابع انسانی مکلف است با همکاری سازمان ظرف مدت ۳ ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه نسبت به تدوین دستورالعمل پشتیبانی و ساماندهی مراکز دهستان اقدام نماید.

تبصره ۵: ارائه خدمات فنی، مشاوره‌ای و مهندسی به تولیدکنندگان و بهره‌برداران بخش کشاورزی که با استفاده از ظرفیت‌های موجود در بخش غیردولتی انجام می‌گیرد بر مبنای قراردادهای مبتنی بر عملکرد و افزایش تولید بین کشاورزان و ارائه دهندگان خدمات فنی، مهندسی و مشاوره‌ای و با نظارت کارشناسان مسئول هر پهنه انجام خواهد گرفت. بر این اساس سازمان موظف است حسب مورد با همکاری سازمان نظام مهندسی کشاورزی و سازمان نظام دامپزشکی و سایر نهادهای ذیربط، چارچوب‌ها و ترتیبات مربوط به روابط قراردادی مذکور را تنظیم نموده و ابلاغ نماید.

ماده ۱۶ - معاونت اقتصادی و برنامه‌ریزی موظف است اقدام لازم را به منظور تأمین اعتبارات و منابع مالی مورد نیاز برای اجرای این آیین‌نامه و دستورالعمل‌های پیوست را به عمل آورد.

ماده ۱۷ - معاونت توسعه مدیریت و منابع انسانی مکلف است نسبت به تأمین نیروی انسانی و تجهیزات و امکانات مورد نیاز این برنامه اقدام نمایند.